

Japonya’da Meiji Dönemi Toplumsal Sınıflarda Değişim

Dilara ANTEPLİOĞLU¹

Öz

Japonya’da Meiji Döneminden (1868-1912) önceki dönemde (Tokugava Dönemi 1603-1868), toplumsal sınıflar katı bir şekilde ayrılmıştı. Buna göre toplumsal olarak en üst sınıfı Samuraylar oluşturuyordu. İkinci sırada toprakla uğraşan köylüler yani çiftçiler yer alıyordu. Üçüncü sırada zanaatkârlar, son sırada ise tüccarlar vardı. Eta ve Hinin adı verilen, toplumsal ayrımcılığa maruz kalan ve hatta toplumdan dışlanmış gruplar da vardı. İnsanların toplumsal statüleri doğdukları toplumsal grupla belirleniyordu ve bazı istisnalar dışında sınıflar arasında geçişe izin yoktu. Meiji dönemine gelindiğinde, 1871 yılında çıkarılan “Mibun Kaiho-rei” yani sınıf ayrımının kaldırılması fermanı ile bu sistem kaldırılmıştır. İnsanların eğitim ve öğrenim yoluyla kendilerini geliştirerek bağımsız birer birey olması gerektiği belirtilmiş, Japonya’nın kalkınması ve güçlenmesinin yalnız bu şekilde mümkün olabileceği düşünülmüştür. Bu makalede Tokugava dönemi Japonya’sı ile Meiji dönemi Japonya’sı toplumsal sınıflar bağlamında karşılaştırılarak incelenmiş ve değerlendirilmek istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tokugava, Meiji, İmparator, Japonya, Japonlar, Toplumsal Değişim

Change in Social Classes in The Meiji Period in Japan

Abstract

Before the Meiji Period (1868-1912) (Tokugawa Period 1603-1868), Japan had a rigidly segregated social class system. Accordingly, the samurai constituted the socially highest class. In the second place were the peasants dealing with the land, that is, the farmers. In the third place were the artisans, and in the last place were the merchants. There were also groups called Eta and Hinin who were exposed to social discrimination and even excluded from society. The social status of people was determined by the social group in which they were born, and with some exceptions, the transition between classes was not allowed. This system was abolished with the "Mibun Kaihorei", that is, the abolition of class distinctions, issued in 1871 during the Meiji period. It was stated that people should become independent individuals by developing themselves through education and training, and it was thought that the development and strengthening of Japan would only be possible in this way. In this article, Japan of the Tokugawa period and Japan of the Meiji period were compared and evaluated in the context of social classes.

Key Words: Tokugawa, Meiji, Emperor, Japan, Japanese, Social Change

Atıf İçin / Please Cite As:

Anteplioğlu, D. (2022). Japonya’da Meiji dönemi toplumsal sınıflarda değişim. *Journal of Turkic Civilization Studies*, 3(1), 52-62.

Geliş Tarihi / Received Date: 10.02.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date: 23.04.2022

¹ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans, dilara.anteplioğlu@hbv.edu.tr

GİRİŞ

Japonya’da Meiji dönemi, batılılaşma ve modernleşme çalışmalarının hız kazandığı, Japonya tarihinin dönüm noktası diyebileceğimiz oldukça öneme sahip bir dönemdir. Meiji döneminde yapılan yenileşme hareketlerine “Meiji Restorasyonu” ya da “Meiji Reformları” adı verilmektedir. Meiji Restorasyonu ile birlikte Japonya, feodal toplumdaki modern bir topluma dönüşmüştür. 1603 ile 1868 yılları arasında kapsayan ve Meiji döneminden önceki dönem olan Tokugava Döneminde, toplumsal yapı sırasıyla samuraylar, köylüler/çiftçiler, zanaatkarlar, tüccarlar, eta ve hinin adı verilen sınıflardan oluşmaktaydı. İnsanların toplumsal statüleri doğdukları toplumsal grupla belirleniyordu ve bazı istisnalar dışında, sınıflar arasında geçişe izin verilmeyen katı bir düzen söz konusuydu. Ayrıca Tokugava Dönemi’nde feodal bir yapı hâkimdi. Bu yapı içerisinde feodal toprak beyleri olan daimyolar, Japonya’nın idari örgütlenmesinde etkili olmanın yanında, toplumsal alanda da son derece etkiliydi.² Bu nedenle, daimyoları toplumsal sınıflar içinde ele almanın doğru olacağı kanaatindeyiz. Bir kast sistemine benzetebileceğimiz böylesine bir toplumsal sınıflaşmanın bulunduğu Japonya’da dengeler Meiji Restorasyonu ile değişmiştir. Meiji döneminde bu kast sistemi, yerini Tokugava dönemine göre daha eşitlikçi diyebileceğimiz bir toplum yapısına bırakmıştır.

Siyasi tarih olarak bakıldığında Meiji Restorasyonu 1603 yılından beri Japonya’ya hâkim olan Tokugava Şogun hükümetinin yani askeri iktidarın 1867 yılında devrilmesiyle kurulan yeni rejimin adıdır. Tokugava Döneminde güçlerini kaybeden samuraylardan bazıları, ülkenin batı tehdidi nedeniyle içinde bulunduğu karışık durumu ve bunun sebep olduğu siyasi boşluğu değerlendirerek imparatora, şogunluğa karşı reform yapması şartıyla destek olmuşlardı.³ Amaç Tokugava Şogunluğu’na son vererek imparatorun gücünü kendisine geri iade etmek gibi görünse de aslında klanların iktidar olma istekleri ya da başka bir ifadeyle imparatorun itibarından yararlanarak devlet yönetiminde söz sahibi olma istekleri vardı.

Meiji ya da asıl adıyla Mutsuhito imparator olmadan önce, Satsuma-Çoşu klanları ittifakı İmparator Komei’yi destekliyorlardı. Aslında, imparatoru desteklemekten çok imparatorluk makamını desteklemekteydiler.⁴ 1867’de İmparator Komei’nin ölümü üzerinde, yerine henüz 16 yaşındaki oğlu Meiji-tenno geçmiştir. Bundan sonra bu klanlar imparator Meiji ile ortak hareket etmeye başlamıştır. Meiji adı üzerinde biraz duracak olursak; Meiji adı, aslında İmparator Komei’den sonra tahta çıkan Mutsuhito’nun yeni rejim kurulduktan sonra, 1868’de tahta çıkış töreni sırasında aldığı saltanat adıdır. Selçuk Esenbel’e göre, Meiji adının “Aydınlık Yönetim” gibi bir anlamı vardır ve yeni rejimi kuran Japon liderlerinin yenilikçi amaçlarını temsil etmek üzere seçilmiştir. Aynı zamanda Meiji adı, 1868 yılında tahta çıkan imparatorun, 1912 yılındaki vefatına kadar olan süreçte yaptığı reformların sonucunda Modern Japonya’nın oluşumuna verilen addır.⁵ Meiji Restorasyonunun asıl amacı merkezi yönetimi ve orduyu güçlendirmektir. Batı teknolojisinin üstünlüğünün görülmesiyle aradaki farkın bir an önce kapatılmasının gerekliliği anlaşılmıştır. Batının modernizmi ve Japonya’nın geleneksel değerlerini birleştirerek, “Zengin Ülke, Güçlü Ordu” düşüncesi ile Japonya’yı modern bir devlet haline getirmek amaçlanmıştır. Ayrıca batı ile askeri alanda eşit ve ekonomik olarak güçlü bir ülke olabilme hedeflenmiştir. Bunun da ancak yenileşme hareketleri ile mümkün olacağı düşünülmüştür.⁶

² K. Ali Akkemik, *Japonya’nın İktisadi ve Sosyal Tarihi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2019, s.138-139.

³ Emine Akçadağ, “Yumuşak Güç Japonya’nın Sert Güç Arayışları”, *Bilge Strateji*, 2010, C.2, S.3, ss.1-28, s.4; Hasan Fatih Seval, “Japon Kalkınmasının Temel Taşı: Meiji Restorasyonu ve Iwakura Heyeti”, *İş ve Hayat Dergisi*, Ankara, 2017, ss.101-110, s.102.

⁴ Hakkı Büyükbaş, “Japon Siyasal Sisteminin Gelişimi Üzerine Bir İnceleme (1868-2003)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013, Sayı:28, ss.43-73, s.45.

⁵ Selçuk Esenbel, “Meiji Restorasyonu Hakkında Düşünceler”, *Meiji Japonya’sına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler*, Ankara Üniversitesi Asya Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (APAM), Ankara, 2019, ss.51-73, s.56-57.

⁶ Ali Volkan Erdemir, *Japonya’da Türk İmgesinin Oluşumu*, Kurgu Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2014, s.39; Ali Volkan Erdemir, *Loti’yi Anlamak*, Kurgu Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2011, s.104; Charles Holcombe, *Doğu Asya Tarihi; Çin*,

Daimyolar

Tokugava Döneminde, feodal yapının temel taşı sayılabilecek beyliklerin liderleri daimyoların, Tokugava döneminin sonuna kadar kendi orduları vardı, şoguna bağlı olmalarına rağmen iç işlerinde serbestlerdi ve şoguna bağlılıklarına göre belli gruplarla adlandırılıyorlardı. Bunlardan Tozama Daimyo grubuna dâhil olan Satsuma ve Çoşu klanlarının daimyoları daha önce de sözünü ettiğimiz gibi şogunluğun çöküşünde etkili olmuşlardı. Bunların yanında Tosa-han ve Hizen-han daimyoları da diğerleri kadar olmasa da etkili olmuşlardır. Tozama Daimyolar, Tokugava döneminin sona ermesinde, Meiji dönemi olarak adlandırılan dönemin başlamasında ve bu dönemde yapılan restorasyon çalışmalarında son derece etkin rol oynamışlardır.

Meiji döneminde asıl amaç feodal yapıya son vererek Japonya'yı merkezîyetçi bir devlet haline getirebilmektir. Bu amaca yönelik olarak Tokugava Şogunluğu'na son verilmiş olsa da daimyolar eskiden olduğu gibi kendi bölgelerinde hüküm sürmeye devam ediyorlardı. Daimyoların kendi kontrolünde olan bölgelerden elde edilen vergiler imparatorluğun eline geçmiyor, doğrudan daimyoların oluyordu. Bu durum hem merkezîyetçi devlet olma yolunda bir engel teşkil ediyor hem de imparatorluğun vergi gelirlerinden mahrum olmasına sebep oluyordu. Bu nedenle, Meiji hükümetinin kurulmasında büyük etkileri olan politikacılar, daimyolardan topraklarını ve topraklar üzerinde yaşayan halkın egemenlik haklarını imparatora devretmelerini istediler.⁷

1869 yılında han topraklarının imparatora devredilmesi için "Hanseki Hokan" adı verilen bir politika uygulandı. Buna göre ülkedeki tüm beylikler topraklarını ve halkları üzerindeki egemenlik haklarını imparatora devredecek, bunun karşılığında ise buldukları bölgeye merkezi hükümet tarafından vali olarak atanacaklardı. Tokugava Şogunluğunun sonunun gelmesinde katkıları olan Çoşu ve Satsuma klanlarının önderliğinde neredeyse bütün daimyolar bu isteğe olumlu karşılık vererek topraklarını imparatora devrettiler. Bunun karşılığında ise Han Valisi⁸ adıyla kendi bölgelerine vali olarak atandılar, böylece topraklarında kalmalarına izin verilmiş oldu. Neticede feodal düzenin hanları artık imparatora bağlı, merkezi düzenin birer valisi konumuna gelmiş oldular. Bu anlamda bakıldığında yalnızca merkeze bağlı hale geldikleri, ancak ekonomik ve askeri güçleri henüz ellerinden alınmadığından merkezi hükümet için güçlü birer rakip konumunda oldukları söylenilebilir. Hala askeri güce sahip olmaları imparatorluk için bir tehdit olarak görüldüğünden, ekonomik ve askeri güçlerinin de ellerinden alınması için tam anlamıyla bir düzenleme yapılmasının şart olduğu görülmüştür. Bu amaçla bölge valilerinin, topladıkları verginin yalnızca yüzde 10'unu almaları, geri kalan kısmını ise imparatorluğa vermeleri istenmiştir. Böylece ekonomik anlamda da ayrıcalıkları ellerinden alınmıştır.⁹ Ancak bu, merkezi yönetimi sağlamlaştırmak için yeterli görülmezince 1871 yılında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Hanların kaldırılması ve vilayetlerin kurulması¹⁰ adına yapılan reform ile han sistemi resmen kaldırılmış, daha önce merkez tarafından atanan valiler, yine merkezi hükümet tarafından emekli edilmiş ve söz konusu olan topraklar siyasi ve idari yapılar olan vilayetlere bölünmüştür. Bununla birlikte Kyoto, Osaka ve Tokyo şehirleri "Fu" adı verilen büyükşehir statüsüne alınmış, geri kalan bölgeler ise "Ken" adı verilen vilayetler haline almıştır. Böylece 3 şehir ve 302¹¹ vilayet şeklinde yeni bir idari sistem belirlenmiştir. Başlangıçta daimyoların bu yeni düzenlemelere isyan edebileceği korkusu

Japonya, Kore, Medeniyetin Köklerinden 21. Yüzyıla Kadar, Çev. Muhammed Murtaza Özeren, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2019, s.259.

⁷ Akkemik, a.g.e., s.140; Wolfram Eberhard, *En eski Devirlerden Zamanımıza Kadar Uzak Doğu Tarihi*, TTK, Ankara, 2019, s.203.

⁸ Hanseki Hokan sistemi ile merkezi hükümet tarafından buldukları bölgeye han olarak atanan han valilerinde Hançiji denilmiştir. (Bkz. Akkemik, a.g.e., s.672.)

⁹ Milton W. Meyer, *Japonya Tarihi; Hanedanlık Döneminden Günümüz Japonya'sına*, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 2019, s.143; Akkemik, a.g.e., s.140.

¹⁰ Meiji döneminde, 1871'de hanların kaldırılarak modern vilayetlerin kurulması adına yapılan yeni düzenlemelere Haihan Çiken denmektedir. (Bkz. Akkemik, a.g.e., s.671.)

¹¹ Başlangıçta 302 adet Ken yani vilayet vardı, ancak daha sonra bu sayı 72'ye, 1888 yılında ise 43'e kadar indirilmiştir. (Bkz. Akkemik, a.g.e., s.140.)

olsa da ekonomik anlamda bunalım içinde olan daimyolar, yeni idari yapıya ayak uydurmak mecburiyetinde kalmışlardır.¹²

Sonuç olarak, feodal düzenin yani derebeylik sisteminin kaldırılmasıyla daimyolar tüm ayrıcalıklarını yitirmiştir. Böylelikle yetkinin imparatora toplandığı merkezi bir yönetim ile eski geleneksel yapıya son verilmiştir. Ülke ulus-devlet örneğine göre yeniden örgütlenmeye başlamıştır. Daimyoluğun kaldırılması ile valiler hükümetten yıllık olarak maaş almaya başlamışlardır. Bu durum zaman içinde devlet bütçesine ağır gelmeye başlayınca bu maaş sistemi de 1876'da kaldırılmıştır.¹³

Daimyoların, ayrıcalıkları ellerinden alınmış olsa bile şahsi malları ellerinde kaldığı için, bu yeni toplumsal düzende konularının çokta kötü olmadığı söylenilebilir. Eski daimyolar, yeni bir soylular sınıfı olarak ortaya çıkan Kazoku sınıfına dâhil edilmişler ve bazıları ellerinde kalan mülkler ile ticari yatırımlar yapmaya başlamışlardır.¹⁴

Samuraylar

Tokugava Döneminde samuraylar toplumsal sıralamada en üst sınıfı teşkil ediyorlardı ve diğer toplumsal sınıflara göre birtakım ayrıcalıkları vardı. Örneğin, toplumsal düzeni sağlamak amacıyla sadece samurayların kılıç taşımaya izin veriliyordu, ayrıca soyadı alabilen tek sınıf da yine samuraylardı.¹⁵

Samuraylar arasında da geçişkenliğe izin verilmeyen bir sınıflaşma mevcuttu. Tokugava döneminde ülkede dışa kapalı politikası uygulandığından kısmi bir barış ortamı hâkimdi. Samuraylar savaşı sınıfı teşkil ettiklerinden bu barış ortamında yapacak çok da işleri yoktu, Buşido denilen ahlak felsefesine bağlı yaşıyorlardı. Feodal toprak sahipleri olan daimyolara bağlılardı ve maaşlarını onlardan alıyorlardı. 1871 yılında daimyoluğun kaldırılmasıyla, samuray sınıfı da olumsuz yönde etkilenmiştir. Meiji döneminde kurulan yeni rejim, toplumsal sınıflarda eşitlik ilkesini benimsemekteydi. Bu amaçla 1871'de Mibun Kaiho-rei fermanı çıkartıldı ve böylece Tokugava dönemindeki kast sistemi ve aşağılanan toplumsal sınıflar kaldırıldı. Bu fermanla birlikte tüm toplumsal sınıflar değişimden etkilenmiş, samuraylar bir takım ayrıcalıklı yetkilerini kaybetmiştir. Sınıflaşma resmi anlamda kaldırılmış olsa da ayrımcılık fiili olarak bir süre daha devam etmiştir.¹⁶

Yeni düzenleme ile toplumsal düzende hanedan üyelerinin bulunduğu Kozoku sınıfı en üst mertebeyi, soylulardan oluşan Kazoku ve alt seviye eski samuraylardan oluşan Şizoku orta sınıfı oluşturuyordu. En altta ise Heimin (Avam sınıfı) adı verilen sıradan insanların mensup olduğu sınıf yer alıyordu.¹⁷

1872'de düşük seviyeli samuraylar, heimin sınıfı ile şikozu sınıfı arasında dağıtıldı. İmparatorluk samurayların maaşını ödemekte zorlanıyor, bu durum devlet bütçesine ağır bir yük oluşturuyordu, bu nedenle şizoku sınıfına verilen maaş kesildi. Eski samuraylara tek seferlik emekli maaşı verildi ve emekli edildiler. Maaşlarını kaybeden samuraylar, kendi iş olanaklarını kendileri oluşturmak mecburiyetinde kalınca, geçinmek için farklı alanlara yöneldiler. Özellikle tarım ve ticaret gibi faaliyetlere yönelen samuraylar, çok alışık olmadıkları bir alan olduğundan çoğunlukla başarısız

¹² Serdar Subay, XIX. Yüzyılda Japonya ve Osmanlı Devleti'nin Modernleşme Çabalarının Karşılaştırmalı Analizi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2017, s.28; Akkemik, a.g.e., s.140; Holcombe, a.g.e., s.113.

¹³F ahir Armaoğlu, 19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914), TTK, Ankara, 1997, s.757; Erdemir, a.g.e., 2011, s.102; Samizade Süreyya, Büyük Japonya, Kitabevi 151, İstanbul, 2001, s.47; Büyükbay, a.g.m., 2013, s.46.

¹⁴ Meyer, a.g.e., s.144; Eberhard, a.g.e., s.204.

¹⁵ Akkemik, a.g.e., s.148.

¹⁶ Erdemir, a.g.e., 2011, s.102; Akkemik, a.g.e., s.148.

¹⁷ Ahmet Kavas, "Tarih", Japonya Asya'nın Doğusunda Adalar Ülkesi, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 2001, C.23, ss.571-573.

olmuşlardır.¹⁸ Yeni hükümetin kurulmasında imparatora yardımı dokunan en önemli kesimlerden biri olmalarına rağmen samurayların yeni düzenlemeden en çok etkilenen sınıf olduğu söylenilebilir.

Yeni rejimin isteği, merkezi hükümete bağlı güçlü ve modern bir ordu kurmaktır. Tokugava Döneminde batının askeri üstünlüğünün anlaşılmasıyla, yavaş yavaş kendi ordularında modernleşme hareketlerini başlatan klanlar vardı. Örneğin, Boşin savaşında Çoşu ordusu sadece samuraylardan değil her kesiminden insandan oluşuyordu. İşte bu düzeni sağlamış olan Omura Masujiro yeni rejimde savunma bakanı oldu. Masujiro, Çoşu'daki deneyimiyle sadece samuray kökenlilerden değil halkın her kesiminden insandan oluşan bir modern ordu kurmanın gerekli olduğunu düşündü. Ancak bazı eski samuraylar, düzenli bir ordunun kurulması işlerine gelmeyeceğinden, Masujiro'yu bir suikast düzenleyerek öldürdüler. Bu durum modern ordu düşüncesinde bir değişim yaratmadı. Yine Çoşu kökenli olan Yamagata Aritomo da Masujiro ile aynı fikirde olduğundan, onun kaldığı yerden modernleşme fikirlerine devam etti. Sonuçta 1873 yılında mecburi askerlik kanunu çıkartıldı. Bu mecburi askerlik sisteminde, 20 yaş üzerindeki halktan sıradan erkekler askere çağrıldı ve üç yıl kadar askerlik yapmaları istendi.¹⁹ Ancak bunun da bazı istisnaları vardı. Örneğin ailenin en büyük erkek çocuğu, ailenin tek erkek çocuğu, devlet görevlileri, tıp öğrencileri gibi özellikleri olan erkekler askerlikten muaf tutuldular.²⁰ Yeni ordunun yanında ayrıca yeni bir donanma ve yeni bir polis teşkilatı da kuruldu.²¹ Ulusal ordunun kurulması ile samuray sınıfı tam anlamıyla saygınlığını yitirmiş oldu.

Her ne kadar artık asker statüsünde olmasalar da Samurayların kılıç taşıma hakkına halen sahip olmaları onlara bir saygınlık kazandırıyor. 1876'da artık modern bir ordu kurulduğundan, sıradan insan statüsünde olan samurayların kılıç taşıması yasaklandı. Hem maaşlarının kesilmesi hem de kılıç taşıma gibi ayrıcalıklarının ellerinden alınması, samurayları isyan etmeye itmiş, zaman zaman hükümete karşı ayaklanmalar yaşanmıştır.²²

1870'li yıllarda Kore ile ilişkiler daha önce imzalanan anlaşmaların yeni hükümet tarafından fes edilmesi nedeniyle gerilmiştir. Satsuma kökenli politikacı Saigo Takamori Kore'ye işgal girişimleri yapılması gerektiğini savunuyordu. Ancak, Ivakura Heyetinin raporlarına göre hareket etmeyi uygun bulan hükümet, yeni kurulan düzende böyle bir girişime ne ekonomik ne de askeri yönden hazır olmadıklarını söylediler. Bunun için öncelikle tam anlamıyla modernleşme gerçekleşmeliydi. Hükümet tarafından istekleri reddedilen Saigo Takamori, hükümetteki görevinden istifa ederek Satsuma'ya döndü. Takamori, ilerleyen zamanlarda burada samuray ayaklanmasının lideri konumunda olacaktır.²³

Samuray ayaklanmalardan ilki 1874 yılında Kyuşu adasındaki Hizen-han²⁴'da yaşandı. Bu ayaklanmaya Saga Ayaklanması denir. Bir diğeri 1876'da Kumamota'da ortaya çıkan Şinpuren Ayaklanmasıdır. Her ikisi de hükümet ordusu tarafından sert bir biçimde bastırılmıştır. 1876'da Çoşu bölgesinde²⁵ eski samuraylardan oluşan grup, daha önce Meiji rejiminin kurulmasında etkin rol oynamış samuray lider Maebara İssei tarafından örgütlenerek, hükümetine karşı ayaklanmıştır. Bu isyan hareketine Hagi Ayaklanması denmektedir. İsyan, yaklaşık bir hafta içine hükümet tarafından bastırılmıştır. Hagi Ayaklanması ile aynı yıl başka isyan hareketi de Kyuşu adasında Fukuoka bölgesinde Akizuki'de başlamıştır. Meiji rejiminden memnun olmayan eski samuraylar

¹⁸ Taner Sabancı, "Meiji Restorasyonunun Askeri Kökenleri ve Japonya Militarizminin 1930'lardaki Darbe Girişimleri Üzerine Kısa Bir Değerlendirme", *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 2018, C. 6, S.13, ss.290-302, s.294; Meyer, a.g.e., s.145; Eberhard, a.g.e., s.205; Akkemik, a.g.e., s.148.

¹⁹ Holcombe, a.g.e., s.260; Erdemir, a.g.e., 2011, s.102; Akkemik, a.g.e., s.147.

²⁰ Bedelli askerliğe benzeyen bir sistem de uygulanmıştır. Buna göre askere gitmek istemeyen zengin kesimden insanlar belli bir ücret karşılığında yerlerine başkalarını göndermişlerdir. (Bkz. Akkemik, a.g.e., s.147.)

²¹ Lafcadio Hearn, *Japonya*, Çev. Oğuz Adanır, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2016, s. 245; Subay, a.g.t., s.29.

²² Meyer, a.g.e., s.145; Holcombe, a.g.e., s.260.

²³ Akkemik, a.g.e., s.157; Eberhard, a.g.e., s.207.

²⁴ Günümüzdeki Saga Vilayeti.

²⁵ Günümüzdeki Yamaguchi Vilayeti.

tarafından yapılan bu ayaklanmaya Akizuki Ayaklanması denilmektedir. Bu isyan hareketi de diğerleri gibi, hükümet tarafından yaklaşık bir hafta içinde bastırılmıştır.²⁶

Samuray ayaklanmalarının en şiddetlisi, en önemlisi ve içlerinde en çok bilineni olan Satsuma İsyanı, Satsuma²⁷'da yaşanmıştır. En önemlisi olarak adlandırmamızdaki sebep, bu isyan hareketi neticesinde askeri sınıf olan samurayların tam olarak tarih sahnesinden silinmiş olmasıdır. Daha önce sözünü ettiğimiz gibi Kore ile ilişkilerin gerginleşmesiyle işgal önerisi kabul edilmeyen Saigo Takamori, hükümetteki görevinden istifa ederek Satsuma'ya gitmişti. Bu sırada Japonya'nın birçok yerinde olduğu gibi hükümete karşı birlik içinde olan samuraylar, Takomori'yi yanlarına çektiler. Takomori, zaten hükümete karşı muhalif tavırlar içinde olduğundan askeri bir dayanak bulmuş olmaktan mutluydu. Böylece, Satsumadaki samuray isyanının lideri haline geldi.²⁸

Saigo önderliğinde birleşen samuraylar, 1877 yılında hükümete karşı ayaklandılar. Bu isyana "Satsuma İsyanı" denir. Meiji hükümeti bu isyanı bastırmak amacıyla buraya yeni kurulan imparatorluk ordusunu gönderdi. Samurayların oluşturduğu ordu yaklaşık olarak 40.000 kişiden oluşmaktaydı. İmparatorluk ordusu ise yaklaşık olarak 60.000 askerden oluşuyordu. Ordular ülkenin güneybatısında çarpıştı, bu yüzden bu savaşa "Güneybatı Savaşı" (Seinan Senso) da denilmektedir. İsyan altı ay kadar sürse de Satsuma ordusunu oluşturan samuraylar, imparatorluğun modern ordusu karşısında başarılı olmadı. Şiddetli çatışmaların sonunda İmparator ordusu galip geldi. Saigo Takomori bu başarısızlığın ardından Japonlara özgü bir intihar yöntemi olan Seppuku (Harakiri) yöntemi ile hayatına son verdi.²⁹

Tüm bu isyan hareketleri, Meiji hükümetini ekonomik anlamda yıpratmış olsa neticede samuraylar etkisiz kılınmıştır. Ekonomik olumsuzlukları bir kenara bıraktığımızda, samurayların etkinliğinin azalmış olması ve neticesinde Meiji hükümetinin ve ülkenin bütünlüğünün önündeki engelin ortadan kalkmış olması sebebiyle, bu isyanların sonuçları bakımından olumlu olduğu kanısına varmak mümkündür.

Köylüler/Çiftçiler

Tokugava Döneminde toplumsal sıralamada, ikinci sırada köylüler vardı. Köylüler, nüfusun yaklaşık %80'ini oluşturuyordu. Ülkenin temel gıda maddesi pirinç olduğundan tarımın devamlılığı önemliydi. Tarım toplumun iktisadi temeli olarak görüldüğü için çiftçiler yani tarımla uğraşan köylüler toplumsal sıralamada samuraylardan hemen sonra yer almış ve kendi toprakları olanlar ve olmayanlar şeklinde gruplandırılmıştı. Bahsi geçen dönemlerde tarım yapmak bir meslek olarak babadan oğula aktarılıyordu. Köylülerin vergi yükümlülükleri oldukça fazlaydı. Köylü, hasat ettiği ürünün belli bir kısmını bağlı olduğu bölgenin daimyosuna vermek zorundaydı, geriye ise pek bir şey kalmıyordu yani bir bakıma karın tokluğuna çalışıyorlardı. Ayrıca köylülerin topraklarını miras yoluyla paylaşması ve topraklarını terk ederek başka bir iş ile uğraşması da yasaklanmıştı. Bu nedenle Tokugava dönemi sonlarında, özellikle 1864 yılından itibaren, köylü isyanları yaşanmıştır. Tokugava dönemindeki isyanlara benzer isyanlar Meiji döneminde de karşımıza çıkmaktadır.

Meiji Döneminde Mibun Kaiho-rei fermanı (1871) ile yapılan toplumsal düzenlemeyle köylüler; zanaatkârlar ve tüccarlarla birlikte Heimin yani Avam Sınıfına dâhil edilmiştir. Bu dönemde, köylülerin üzerine yeni vergiler yüklenmesi neticesinde artan yoksulluk, onların merkezi hükümete karşı isyan etmesine sebep olmuştur. Meiji döneminde yaşanan köylü isyanlarının ilki, 1869 yılında Ueda'da çıkan, Ueda İsyanıdır. İsyanın çıkış sebebi, esasında köylülerin yeni kurulan merkezi hükümete itaat etmek istememeleridir. 1869 yılında yaşanan bir başka isyan ise Ovari³⁰ yöresi Thusuşima bölgesinde çıkan, Thusuşima İsyanıdır. Yine aynı yıl Hidanokuni³¹ yöresinde Umemura

²⁶ Akkemik, a.g.e., s.157; Eberhard, a.g.e., s.260.

²⁷ Günümüz Kagoşima Vilayeti.

²⁸ Holcombe, a.g.e., s.261; Eberhard, a.g.e., s.208.

²⁹ Kavas, a.g.m., s.573; Meyer, a.g.e., s.145; Akkemik, a.g.e., s.159.

³⁰ Günümüz Aiçi Vilayeti.

³¹ Günümüz Gifu Vilayeti.

İsyanı olarak adlandırılan bir isyan daha yaşanmıştır. Ayrıca 1870 yılında Eçizen³² yöresinde çıkan Takefu İsyanı, 1871'de Şinano³³ bölgesinde çıkan Nakano İsyanı ve 1872'de Niigata bölgesinde çıkan Taisuke İsyanı da Meiji döneminde çıkan önemli köylü isyanlarıdır.³⁴

Meiji Dönemi köylü isyanlarından Nakano İsyanı üzerinde biraz duracak olursak; bu isyan 8-11 Şubat 1871 tarihleri arasında Japonya'nın orta kesiminde yer alan Şinano bölgesinde ortaya çıkmıştır. Bu isyanın çıkış nedeni aslında köylülerin artan vergiler yüzünden haksızlığa uğradıklarını düşünmeleri ve eski daimyoların vali olarak yine bu bölgelerde etkili olmasıdır. Nakano isyanı, merkezi hükümet tarafından kısa sürede ancak çok ağır şekilde bastırılmış ve isyancıların çoğu idam edilmiştir. Bu isyanda yaşanan olaylar halen Takayama köyünde yaşayan birçok Japon için acı verici, travmatik bir olaydır.³⁵

Bu isyanlar derebeylik sisteminin tam olarak ortadan kaldırılmasını hızlandıran olaylar olduklarından ayrıca önemlidir. Daha önce de bahsettiğimiz üzere merkezi hükümet, daimyoların kontrolünde olan toprakları ellerinden alıp merkeze bağlı ken adı verilen valiliklere dönüştürmüştü. İşte bu değişimin yaşanmasında Nakano İsyanı gibi isyan hareketleri etkili olmuştur.³⁶

Meiji döneminde yaşanan köylü isyanlarının başka sebepleri de vardır. 1873 tarihinde mecburi askerliğin kabul edilmesiyle yoksul köylülerin çocukları askere alınmış, bu durum önceden işgücü olarak çalıştırılan çocukların artık ailelerine yardım edememelerine sebep olmuştur. Köylüler hem vergi yüklerinin artması hem de iş gücünden olmaları sebebiyle, yine az önce bahsettiğimiz isyanlara benzer isyanlar çıkartmıştır.³⁷

Tokugava döneminde olduğu gibi Meiji döneminde de tarım, devletin en önemli ekonomik kaynağıydı. Bu nedenle vergilerin düzenli alınması gerekiyordu. Meiji hükümeti, 1873 yılında Çiso Kaisei adı verilen yeni toprak reformunu ilan etti. Buna göre, Tokugava döneminde üreticiden pirinç şeklinde alınan vergiler kaldırıldı. Onun yerine artık tarımsal değerın parasal miktarı hesaplanarak ortaya çıkan değer üzerinden vergi alınmaya başlandı. Bu toprak reformu, her ne kadar 1873'de ilan edilmiş olsa da ancak 1880 yılına gelindiğinde tam anlamıyla uygulanabilmiştir. Öncelikle toprakların sayımı yapılarak değerleri belirlenmiş ve bu değerleri gösteren Çiken denilen belgeler toprak sahiplerine verilmiştir.³⁸

Vergi miktarlarına bakıldığında aslında toprak sahiplerinin vergi yükünün azaldığı söylenilemez. Önceden pirinç şeklinde ve buldukları bölgenin daimyosuna ödenen vergiler, artık para şeklinde merkezi hükümete ödenmeye başlanmıştır. Yani bakıldığında sadece verginin ödendiği yer ve türü değişmiş ancak toprak sahibinin omzundaki vergi yükleri aynı kalmıştır. Bu nedenle toprak reformunun asıl amacına ulaştığı söyleyemeyiz.

Toprak reformunun çiftçiler açısından sonuçlarına baktığımız da ise, toprak sahiplerinden çok daha zor durumda olduklarını söyleyebiliriz. Vergiyi ödeyen toprak sahipleri olmasına rağmen vergi için gerekli hasadı çiftçiler yapmak zorunda kalmıştır. Ayrıca toprak sahipleri kiraya verdikleri toprakların vergilerini, kira bedelleri üzerine eklediklerinden üreticinin üzerindeki yük daha da artmıştır. Bu kira bedeli hasadın neredeyse yarısını bulduğundan, çiftçinin eline çokta bir şey kalmamıştır. Yeni rejimin vergi miktarında azaltmalar yapmaması; toprak sahiplerinin çiftçi ve köylü kesimin tepkisine yol açmış ve bu durum isyanlara sebebiyet vermiştir. Ancak bu isyanlar etkili olmuş olacak ki ilerleyen zamanlarda vergi miktarı düşürülmüştür.

³² Günümüz Fukui Vilayeti

³³ Günümüz Nagano Vilayeti.

³⁴ Akkemik, a.g.e., s.157.

³⁵ Esenbel, a.g.e., s.201.

³⁶ Esenbel, a.g.e., s.201.

³⁷ Dünyanın farklı yerlerinde farklı zamanlarda benzer denilebilecek sebeplerden isyan hareketleri yaşanmıştır.

Örneğin, 1916 Türkistan İsyanı da Japonya'daki köylü isyanlarına kısmen benzer sebeplerden ortaya çıkmıştır. (Ekonomik etmenler, vergi yükünün artması vs.)

³⁸ Abdülkadir Buluş, "Japon Kapitalizmi ve Osmanlı Devleti ile Bir Karşılaştırma", *Divan İlmî Araştırmalar*, 2002, S.13 ss.135-195, s. 156; Akkemik, a.g.e., s. 145.

1885'te modern hükümet sistemi reformunda tarım ve ticaret bakanlığı kurulmuştur. Tarımsal üretimi artırmak için batılı ülkelerin sistemlerine benzeyen modern ziraat teknikleri kullanılmaya başlanmış, sulama sistemleri geliştirilmiş, daha verimli üretim için yeni bitki ve tohumlar ithal edilmiş ve yurtdışına ziraat öğrencileri gönderilmiştir.³⁹ Ayrıca tarımda modernleşmeyi sağlamak amacıyla, Tokyo'da, -daha sonra Tokyo Ziraat Okulu'na dönüşecek olan- Komaba Ziraat Okulu ve -daha sonra Hokkaido Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne dönüşecek olan- Sapporo Ziraat Okulu açılmıştır. Bu okullarda yetiştirilen öğrenciler Japonya'da tarımın modernleşmesinde önemli rol oynamıştır.⁴⁰

Zanaatkârlar ve Tüccarlar

Meiji Döneminden önceki dönemde yani Tokugava döneminde, toplumsal sıralamada üçüncü basamakta tüm meslekleri kapsayan zanaatkârlar vardı. Dördüncü ve son basamakta ise tüm esnafı kapsayan tüccarlar vardı. Bu iki toplumsal sınıf, toplam nüfusun %10'unu oluşturuyordu. Tokugava döneminde şehirlerde yerleşik olarak yaşayan zanaatkârlar sayesinde, el sanatları gelişmişti. Zanaatkârlar, başlangıçta yerel düzeyde üretim yapsalar da daha sonra Osaka'da bir piyasa kurulmuş ve burada el sanatlarının ticareti yapılmıştır. Tüccarlar ise Tokugava döneminin sonlarında özellikle batılı devletler ile ticaretin başladığı zaman giderek güçlerini artırmışlardır.⁴¹

Meiji döneminde kurulan yeni rejim, toplumsal sınıflarda eşitlik ilkesini benimsemekteydi. Bu amaçla 1871'de Mibun Kaiho-rei fermanı çıkartılmış ve böylece Tokugava dönemindeki kast sistemi ve aşağılanan toplumsal sınıflar kaldırılmıştır. Bu fermanla birlikte tüm toplumsal sınıflar değişimden etkilenmiş, özellikle Tokugava döneminde en alt sınıfı oluşturan tüccarlar bu durumu mutlulukla karşılamış, hatta destek olmuştur. Zamanla imtiyazları artan tüccarlar zenginleşmiştir.⁴²

Bu dönemde, yabancı ülkeler ile ticaretlerin yapılması sebebiyle ticaret serbestleşmiş ve loncalar parçalanmıştır. Ticaretin gelişebilmesi için yabancılar en çok tüccarlar ile iletişime geçtiğinden, hükümet de modernleşme aşamasında tüccarlar ile temasa geçmek zorunda kalmıştır. Bu durum Tokugava döneminde en alt sınıfı teşkil eden tüccarlar için bir fırsat olmuştur. Batı ile yapılan ticarete etkili olup, zaman içinde zenginleşmişlerdir. Yenileşme hareketlerini olumlu karşılamışlar, yeni toplum düzeninde kendilerine daha önemli bir yer bulmuşlardır. Meiji döneminde Japonya'da ticaretin, yabancıların değil Japonların elinde olması hükümet için öncelikli olmuştur. Bu yüzden yerli ticaret şirketlerinin kurulmasına özendirilmiştir. Bu şirketler arasında en büyüğü 1876 yılında kurulan Mitsui ticaret şirketidir. Tüccarların loncalara üye olma zorunluluğuna son verilerek rekabetin önündeki engel de ortadan kaldırılmıştır.⁴³ Hükümetin üretim ve ticaret için yeterli kaynağının olmaması nedeniyle, üretim işi özel girişimcilere bırakılmış, şirketlere serbestlik verilerek hem endüstri geliştirilmiş hem de şirketler, kurucularının kendi birikimleri ile kurulduğundan, devlet bütçesine bir yük oluşturmamıştır. Bazı şirketler zaman içinde büyük holdingler⁴⁴ haline almışlardır. Japonya'nın çok kısa zamanda modernleşmesinde bu şirketlerin katkısı büyüktür.⁴⁵ Meiji Döneminde ticaret, devlet eliyle de desteklenmiştir. Bu amaçla ilk olarak 1878 yılında Osaka, Tokyo ve Kobe'de ticaret odaları kurulmuş, 1892'de ise Şogyo Kaigişo Rengokai yani "Ticaret Odaları Federasyonu" kurulmuştur.⁴⁶

³⁹ Hayati Çelik, "Osmanlı-Türk Modernleşmesi ve Japon Modernleşmesinin Karşılaştırması", *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, ss.82-101, s.87; Meyer, a.g.e., s.144,159; Subay, a.g.t., s.70; Akkemik, a.g.e., s.148,201.

⁴⁰ Akkemik, a.g.e., s.308.

⁴¹ Akkemik, a.g.e., s.117.

⁴² Erdemir, a.g.e., 2011, s.102.

⁴³ Akkemik, a.g.e., 273,297.

⁴⁴ Bunlara Zaibatsu denir. Zibatsu, Tokugava Dönemindeki büyük tüccar ailelerin elde ettikleri sermaye ve birikimlerle kurulan büyük aile şirketlerine verilen genel addır. (Bkz. Akkemik, a.g.e., s.757.)

⁴⁵ Seçkin Çiğdem, *İlk Dönem Japon Kentleriyle Çağdaş Japon Kentlerinin Arasındaki Belli Başlı Kültürel ve Sosyal Farklar*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Sosyal Bilimlerde İnsan Çalışmaları Yüksek Lisans Programı, İzmir, 2016, s.8; Eberhard, a.g.e., s.205; Akkemik, a.g.e., s.273; Meyer, a.g.e., s.144.

⁴⁶ Akkemik, a.g.e., s.246, 297.

Toplumdan Dışlanan Gruplar: Eta ve Hinin

Tokugava Döneminde toplumdan dışlanmış ve ayrımcılığa maruz kalmış Burakumin olarak da bilinen Eta ve Hinin gibi sınıflar vardı. Bunları Hindistan kast sistemindeki, herhangi bir toplumsal sınıfa mensup olmayan ve her türlü haktan yoksun insanlar yani Paryalara benzetebiliriz. Burakumin sınıfından olan Eta ve Hinin Tokugava Dönemi’nde hayvan kesimi, cenaze defin işlemleri vb. işlerle ilgilenen sınıflardı. Dinsel açıdan pis bir işle uğraştıklarından alt sınıf olarak görülmüşler ve ayrımcılığa maruz kalmışlardır.⁴⁷ Meiji Dönemine gelindiğinde de sınıfsal ayrımcılığın kaldırılmasına rağmen bu iki grubun toplumda yer bulabildiğini söylemek çokta mümkün değildir.

Toplumsal sınıfların kaldırılması kâğıt üzerinde hemen gerçekleşmiş olsa da fiilen biraz zaman almıştır. Çiftçiler, köylüler, zanaatkârlar ve tüccarlardan oluşan bir Avam sınıfı (Heimin) oluşmuştur. Daha sonra, Eta ve Hinin denilen yaptıkları işlerden dolayı toplumdan dışlanmış ve ayrımcılığa maruz kalmış olan gruplar da Heimin sınıfına dâhil edilmiştir. Ancak kendilerinin ayrıcalıklı olmasını isteyen köylü, çiftçi, zanaatkâr ve tüccarlar bu duruma karşı çıkmışlar, bu nedenle Eta ve Hinin sınıfından gelen insanların nüfus kaydına Şin-Heimin yani Yeni Heimin ibaresi eklenmiştir. Ancak fiili olarak ayrımcılık devam etmiştir. Hatta bu grupların günümüzde bile, az da olsa ayrımcılığa maruz kaldığını söylemek mümkündür.⁴⁸

SONUÇ

Meiji Restorasyonu ile birlikte modernleşme hız kazanmış, her alanda toplumsal eşitlik hedeflenmiştir. Çok kısa sürede gerçekleşen modernleşmeye bakıldığında bu amaçlarına ulaştıkları söylenilebilir. İnsanların mensup oldukları toplumsal sınıf ile sosyal yaşamda yer edinmesi ve ayrıcalık kazanması modern bir toplumun önündeki engel olarak görülmüştür. İnsanların doğdukları toplumsal sınıf ile statü kazanmasının yanlışlığı fark edilerek, bireylerin kendi çalışmalarının sonucunda elde edecekleri başarılar ile toplumda bir yer almaları gerektiği vurgulanmıştır. Bu amaçla, Tokugava Döneminde uygulanmış olan toplumsal sınıflaşma Meiji döneminde kaldırılmıştır. Tokugava Dönemindeki toplumsal sınıflaşma ve eşitsizlik yerini, Meiji Döneminde modernleşme hareketleriyle, kısmen eşit hak ve özgürlüklere sahip bir toplum yapısına bırakmıştır. Bireylere, özel mülkiyet hakkı, adil yargılama hakkı ve ifade özgürlüğü tanınmış, ayrıca herkese soyadı alma hakkı, istediği kişi ile evlenebilme hakkı gibi haklar da verilmiştir.

Japonya, İmparator Meiji’nin saltanatı boyunca yani 45 yıllık bir süre içinde yapılan yenilikler ile birlikte siyasi ve ekonomik gelişmenin yanında sosyal ve kültürel anlamda da dünyanın en önemli ülkelerinden biri konumuna ulaşmıştır. Meiji Restorasyonunun amacı; ülkeyi refah seviyesi yüksek, modern, ordusu güçlü ve batı ile her anlamda eşit bir ülke haline getirmenin yanında sosyal ve kültürel alanda eşit bir toplum, bireysel başarılarıyla statü kazanan bir halk oluşturmaktır. Meiji döneminin sonuna gelindiğinde tüm bu hedeflere ulaşıldığını söyleyebiliriz. İmparator Meiji 1912 yılında öldüğünde, gerisinde güçlü merkezi bir ülke bırakmanın yanı sıra, modern ve iyi gelişmiş bir iletişim ve ulaşım sistemi, güçlü bir ekonomi ve sanayi, modern şekilde inşa edilmiş şehirler ve toplumsal eşitliğin sağlandığı, yüksek bir eğitim seviyesine sahip büyük bir nüfus bırakmıştır.

ETİK BEYAN

“Japonya’da Meiji Dönemi Toplumsal Sınıflarda Değişim” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

⁴⁷ Akkemik, a.g.e., s.62.

⁴⁸ Akkemik, a.g.e., s.735.

KAYNAKÇA

- Akçadağ, E. (2010). Yumuşak güç Japonya'nın sert güç arayışları. *Bilge Strateji*, 2(3), 1-28.
- Akkemik, K. A. (2019). *Japonya'nın iktisadi ve sosyal tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Armaoğlu, F. (1997). *19. yüzyıl siyasi tarihi (1789-1914)*. Ankara: TTK.
- Buluş, A. (2002). Japon kapitalizmi ve Osmanlı Devleti ile bir karşılaştırma. *Divan İlmi Araştırmalar*, 13, 135-195.
- Büyükbaş, H. (2013). Japon siyasi sisteminin gelişimi üzerine bir inceleme (1868- 2003). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 43-73.
- Çelik, H. (2018). Osmanlı-Türk modernleşmesi ve Japon modernleşmesinin karşılaştırması. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 82-101.
- Çiğdem, S. (2016). *İlk dönem Japon kentleriyle çağdaş Japon kentlerinin arasındaki belli başlı kültürel ve sosyal farklar* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Eberhard, W. (2019). *En eski devirlerden zamanımıza kadar uzak doğu tarihi*. Ankara: TTK.
- Erdemir, A. V. (2014). *Japonya'da Türk imgesinin oluşumu*. Ankara: Kurgu Kültür Merkezi Yayınları.
- Erdemir, A. V. (2011). *Loti'yi anlamak*. Ankara: Kurgu Kültür Merkezi Yayınları.
- Esenbel, S. (2019). Meiji restorasyonu hakkında düşünceler. *Meiji Japonya'sına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Asya Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (APAM). ss. 51-73.
- Hearn, L. (2016). *Japonya* (Çev: O. Adanır). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Holcombe, C. (2019). *Doğu Asya tarihi: Çin, Japonya, Kore, medeniyetin köklerinden 21. yüzyıla kadar* (Çev: M. M. Özeren). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kavas, A. (2001). Tarih. *Japonya Asya'nın doğusunda adalar ülkesi. TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul.
- Meyer, M. W. (2019). *Japonya tarihi: Hanedanlık döneminden günümüz Japonya'sına*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Sabancı, T. (2018). Meiji restorasyonunun askeri kökenleri ve Japonya militarizminin 1930'lardaki darbe girişimleri üzerine kısa bir değerlendirme. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(13), 290-302.
- Seval, H. F. (2017). Japon kalkınmasının temel taşı: Meiji restorasyonu ve Iwakura heyeti. *İş ve Hayat Dergisi*, 3(5), 101-110.
- Subay, S. (2017). *XIX. yüzyılda Japonya ve Osmanlı Devleti'nin modernleşme çabalarının karşılaştırmalı analizi*, (Yüksek Lisans Tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Süreyya, S. (2001). *Büyük Japonya*. İstanbul: Kitabevi 151.

EXTENDED ABSTRACT

In Japan, the Meiji period, which started with Emperor Meiji's takeover of the country in 1868 and continued until 1912, is considered to be the period that created the most fundamental impact on Japan's becoming modern Japan as we know it. In the Meiji period in Japan; there have been radical changes in many areas, from social classes, education, religion, law, economy, industry, city planning and architecture, and even family structure, to people's appearance and clothes. The renewal movements made during this period are called the Meiji Restoration. In this study, the effect of the Meiji Reforms, especially on social classes, was tried to be examined by comparing it with the Tokugawa period.

Before 1868, when the Meiji period began, Japan was ruled by the Tokugawa Shogunate, which we can call military power. During the Tokugawa period, which spanned from 1603 to 1868, the emperor only existed symbolically and had no political authority. The Daimyo, who were vassals of the Shogun, were at the head of the self-government in the provinces and were free in their own internal affairs. While the political administration was in this state, the people were governed by dividing them into certain classes. Accordingly, in the Tokugawa period, the top class consisted of the samurai, the group that met the military needs of the country. During the Tokugawa era, there was a partial peace in the country, and in fact, the professional warfare skills

of the samurai were not needed. The samurai lived a privileged life as the only social class that had the right to carry swords and take a surname.

Villagers/farmers, who had to live in villages, took the second place in the social classification. The task of the villagers, who made up about 80 percent of the population, was to ensure the continuity of agriculture. The artisans, who were obliged to live in the cities, took the third place in the social classification. The artisans were the class engaged in economic activities other than agricultural production. The fourth place in social classification belonged to the merchants. Merchants, like artisans, lived in cities and, together with artisans, comprised about 10 percent of the population. In the social order of the Tokugawa period, there was a class called Eta and Hinin, who were excluded from society, which we can compare to the Pariahs of the Indian caste system. This class, which deals with religiously unclean jobs such as slaughtering animals and funerals, was socially accepted as the lowest class and was exposed to discrimination.

Emperor Meiji abolished the caste system and humiliated social classes in the Tokugawa period with the "Mibun Kaiho-rei" edict, which he officially issued in 1871. Since the aim in Japanese modernization was to make Japan a centralized state, daimyos, which could be considered as the cornerstone of the feudal structure, which hindered this purpose, were ended. In 1869, in order to transfer the khan lands to the emperor, with a policy called "Hanseki Hokan", all the principalities throughout the country transferred their lands and their sovereign rights over their people to the emperor, so that the khans of the feudal order became the governors of the central order, attached to the emperor. With a new regulation made in 1871, these governors were retired by the central government, and the khan system was completely abolished by dividing the said lands into provinces, which are political and administrative structures. The old traditional structure was abolished with a centralized administration where the authority was concentrated in the emperor. The country has started to reorganize according to the nation-state example.

The samurai class, which was in the first place among the social classes in the Tokugawa period, is the class that was most heavily affected by the new regulations. Seeing that a modern state needed a modern army, the emperor took away the military powers of the samurai class and retired them. Afterwards, a regular Japanese army was formed, completely subordinate to the emperor, and the samurai class literally lost its dignity. Villagers/farmers, who are in the second place in social classification, were also slightly affected by the regulation. With the land reform announced in 1873, the tax burden on the landlords was tried to be alleviated. However, only the place and type of tax paid have changed, and the tax burdens on the landlord's shoulders have remained the same. Therefore, we cannot say that the land reform has achieved its main purpose. When we look at the agricultural activities in the country, it can be said that developments such as the establishment of agricultural faculties and the establishment of agriculture and trade ministries constitute the basis of modern Japan.

Artisans and merchants, who were in the last place in social classification during the Tokugawa period, were the classes that got the most positive results from the principle of equality between social classes applied in the Meiji period. The support of trade by the state became an opportunity for the merchants, they got rich over time and thus found a more important place for themselves in the new social order. It is not possible to say that the position of the group called Eta and Hinin, who could not even find a place among the social classes in the Tokugawa period, changed in the Meiji period. It can be said that de facto discrimination continues against this group, even if it is not official.

In general terms, the innovation movements in Japan during the Meiji administration contributed to the formation of modern Japan and even became the cornerstones of today's Japan. Along with the innovations made during the reign of Emperor Meiji, Japan became one of the most important and powerful countries in the world in terms of political and economic development, as well as social and cultural.

Journal of Turkic Civilization Studies

e-ISSN / ISSN: 1694-5409

<https://tuaum.manas.edu.kg/journal>

Yıl / Year	Cilt / Volume	Sayı / Issue
2022	3	1

Ozan YILMAZ

Türk Uygarlık Dilinin İnşasında Divan Şairi Necati Bey'in Katkıları

[The Contribution of the Poet Divan Necati Bey to the Formation of the Language of Turkic Civilization]

Müzeyyen İNALÖZ

Kırgızistan'da Çocuk Edebiyatı Üzerine Yapılmış Çalışmaların Analizi (1950-2022)

[Analysis of Studies on Children's Literature in Kyrgyzstan (1950-2022)]

Nurefşan ÇETİNTAŞ

Türkiye'deki Nogay Türkleri ve Kültürleri Üzerine Bir İnceleme

[A Research on Nogai Turks and Their Cultures in Turkey]

Marcia Alejandra CASTRO SEPÚLVEDA

Mapuçe Dünya Görüşünde Şaman ve Davul Arasındaki İlişki

[The Relationship between Shaman and Drum in the Mapuche Worldview]

Dilara ANTEPLİOĞLU

Japonya'da Meiji Dönemi Toplumsal Sınıflarda Değişim

[Change in Social Classes in the Meiji Period in Japan]